

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.

Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Fonó-rost termelésünk kérdéséhez.

A megyei alispán urnál közgyűléskor a ramie termelés meghonosítása érdekében tartott szakelőadás, vagy még inkább az ezen előadásból kifejtett eszmecsere ösztönöz arra, hogy hazai fonó-rost termelésünk kérdéséhez, néhány észrevételt csatoljak. Kender-, len- és gyapju-termelésünk egyenként, s így együttvéve is, oly fontos nemzetgazdasági kérdést képez, a melynek egy pillanatra való elhanyagolása, nagy közgazdasági vétség volna.

Ezzel nem akarom azt mondani, hogy a ramie kérdés fölvetése, s egyáltalában, bármely új fonó anyagtermelés behozatala, legkevésbé is veszélyeztethető, az itt már rég meghonosított fonó-rostok termelését; azonban az ipar-növények termelése körül való erőszétforgácsolás, legalább is ifjkorhoz való kapkodásra való, s végeredményében általános kudarcra vezetne.

Már az országos kiállítás alkalmával volt szerencsém az ott bemutatott gynistra növény-rost-szövet és egyéb gyártmány elbírálásakor, ez érdemben szűkebb körben nyilatkozni; hogy nálunk, a hol rendkívül sok jó kender és len termelhető, s a hol ez is csak azért nem termeltetik kellő mértékben, mert a kidolgozás, kikészítés munkája el van hanyagolva, el van nagyolva, s a remek termények az áztatásnál és törésnél rontatnak el; minek folytán pl. a lennél, több gazda csak magra magért termel, s a drágább értékű rostot adó kórokat föltüzel; mint tavaly is több ezer hold lentermés kórója, tehát rostja is, országszerte föltüzetett. Ilyen államban mindenek előtt a meglévő régi rost-növények okszerű és rendkívül hasznos kidolgozásának előmozdítására kell a főszűrt helyezni, mielőtt más, talán kevesebb rostot adó, új növények betelepítése után kapkodnánk.

Meglehet, hogy a ramie termelés nálunk, a nem szakemberek előtt, kecségető külsővel bír és sokakra nézve a nevezetes újdonság varázsával hat: holott a ramie termelés kérdése világszerte — már t. i. a kultur államokban éppen nem új dolog; csakhogy mindenütt meg-megújuló kísérletekben nyilvánul. Nálunk is többször volt már a ramie termelés ismertetve. 10—12 év előtt Liptay Pál Amerikából és fiam egy év előtt Angliából ismertette a kérdés állását; mely szerint ezen növény a családnyok családjához tartozik. Indiában és Chinában honos, azonban az észak-amerikai Egyesült államokban is termeltetik s Európa több kultur államán szélésebbkörű kísérletek tárgya.

A rost, mely ezen növény kórójából nyertik, — mint ezt a bécsi világtárlaton, de már 1803 óta több helyen is láthattuk — selymeszerű fényvel és gyapjuszerű áttetsző fehérséggel, s a len és kender fölött túlnyomó erővel bír. Tehát félreismerhetlen nagy bece van.

Azonban, minthogy 10 méterháza kóró, csak 50 kilogramm rostanyagot szolgáltat, s mivel a kórók rostos héjait zöld állapotban, kézzel kell a fás részekről leháncsolni, mert megszáradás után erősen oda tapadnának; s mivel zöld állapotban 62% enyv és 38% különböző ásványrészekkel vannak a rostok fődve, s azok közönséges vízben föl nem oldhatók, s a kikészítés mézsavas oldattal történik: ennél fogva a brit-indiai kormány már évek előtt 5000 font sterling díjat tűzött ki, egy clyan gépezet és rendszer föltalálására, a mely által a rostanyag tonnánként 15 fontnyi költséggel volna oly minőségben kikészíthető, a milyen minőségnek az ára, az angol piacon tonnánként 50 font sterling értékkel bír.

Azóta világszerte számos kísérlet tétetett ezen rost-anyagnak gépekkel való kikészítésére; de az eddig föltalált rendszerek mellett, a kikészítés, a kender és len kikészítéshez ké-

pest, aránytalanul drága; noha már egy ramie kikészítő gép föltalálója 1500 font sterling jutalomban részesült.

Ha tehát valamely társulat legújabbán birtokába jutott volna a kikészítés olcsóbb módjának, minden esetre előnybe jut az eddigiek fölött. Azonban, minthogy a kender- és lenkórók 18% rostot tartalmaznak, s a ramie csak 5%, így a kezelés és a kikészítés mindig kétes marad, miután a rost ára a fönnebbi angol számítás szerint, a lennel azonos, s a jó olasz kenderét sem mulja fölül. Ennyit a rámieról. A gynistra meg éppen durva rostu növény, telve erősen kötött földholdatlan növényenyvel és erős cserrészekkel. Kikészítése szintén rendkívül költséges, s még a hol vadon tenyészik sem birt a világ kereskedelmi érték színvonalára emelkedni. Szinre, erőre, hajlékonyságra messze a kender és len mögött marad.

A legelső és legfőbb kötelességünk nekünk, hogy gyapjutermeletésünket a belföldi iparverseny és a közvetlen földolgozás útján értéksítsük, s az igen keresett és jól jövedelmező kender- és len-termény okszerűbb kikészítésére fordítsuk gondunkat. Azért ha jön valami szolid idegen társaság a ramie kísérletre, tegye meg Segítsük, ha áldozatot nem kér; de ilyen kísérletekre közlődotatot nem hozhatunk akkor, a midőn a kender- és len-termelés reformálására és előmozdítására megindított támogatás is szenved az anyagi eszközök teljes hiányában.

Bakay Nándor.

Zombor város közegészségügyi állapota június hóban.

Vizonyítva a lefolyt hónapot közegészségügyi szempontból a mult évi június és a megelőző május hónaphoz, azt kedvezőnek mondhatom. A mult hónapban ugyanis 59, a mult évi június hónapban 64, míg a lefolyt hónapban csak 38 haláleset fordult elő. Ily e-kély számú halálozási eset 10 évi hivatalos működés-m alatt még nem fordult elő.

A megbetegedések oly szórványosok voltak, hogy azokból valamely uralkodó kórmentőre következtetni e hónapban nem lehetett. Ragályos megbetegedési eset 2 ízben fordult elő és pedig 2 gyógyulással végződő himlő.

A trachoma terjedésének megállítására céljából megvizsgáltam a helybeli állami főgymnasium ifjúságát annál is inkább, hogy a szünidőre hazatérő ifjúság tudomást nyerjen, vajjon szenved-e a nevezett b-jban, s ha igen, ugy módjában legyen magát otthon gyógykezelni, nehogy a következő tanév kezdetén nekik az iskolába való járás lehetetlenné váljék. A vizsgálat eredménye kedvezőtlen volt, miután 10-et találtam trachomában szenvedőnek. Ezen szembajban szenvedők nagyobb része szintén a kórházi ambulatóriumot vette igénybe, ahol is már eddig 2000-nél több esetben nyújtott segély a szenvedőknek.

A határon fellépő ázsiai kolera terjedésének megállítására céljából a nagymélt. m. k. belügyminiszterium által kibocsájtott szigorú meghagyásból kifolyólag, orvos-rendőri szempontból a disznóhizlaldáknak a városból való 8 nap alatti kihelyezése lett elrendelve, miután azok a közegészségre kétséget kizárólag felelték ártalmasak.

Az élelmi cikkek közül a mult hónapban dohos kenyér hozatott forgalomba, az eszközölt kutatás folytán sikerült a lisztet, a melyből a kenyér készült, feltalálni. A vizsgálat kiderítette, hogy a liszt nagy mértékben dohos és gőrső alatt számos penészgombát mutat, miért is az egészségre ártalmas és csupán csak állatok táplálására alkalmas, minek folytán további eljárás végett a forgalomból kivonatott. Egyéb az egészségre ártalmas vagy hamisított élelmi cikk nem volt forgalomban, csupán csak kis mennyiségű éretlen gyümölcs elárusítása lett betiltva.

Orvos rendőri boncolat nem fordult elő. A köztisztaság kielégítő volt, a zárt csatornák folyton fertőtlenítettek. Tudomásomra jutott, hogy egynemű háztulajdonos, miután fedett csatornái elzárta, szennyes vizét éjnek idején ünteti az utcára. Ezen visszaélés megszüntetésére megkerestem a főkapitányi hivatal, a mely megkeresés folytán a nevezett hivatal az éjjeli felügyeletet rendelte el.

A fennálló 7 kéjtelep szabályrendeletileg 2-szer megvizsgáltott, nemi megbetegedés a kéjnök közt nem fordult elő.

Az állatok egészségügye szintén kedvező volt, ragályos vagy járványos betegség nem fordult elő.

Részletes rész.

Meghalt összesen 38 egyén és pedig 17 finemű és 21 nőnemű.

Korra nézve: 0—1 évig 10; 1—5 ig 3; 5—20-ig

2; 20—30 ig 2; 30—40-ig 6; 40—60 ig 6; 60 éven felül 8; 100-on felül 1.

Korra nézve: veleszületett gyengeség 4; görcsök 3; tüdőlob 2; tüdővész 13; agykór 4; gutaütés 3; béllurur 1; egyéb bajok 8.

A meghaltak közül nem orvo-oltatott 7 éven alóli 5; 7 éven felül 4.

Született összesen 64 lélek, tehát 20-cal több, mint az elhaltak száma, és pedig 40 finemű és 24 nőnemű; ezek közül törvénytelen 2 finemű és 2 nőnemű; halva született 1 finemű, 5 nőnemű.

Házasságra kelt párok száma 13.

A himlő, ez a rút és veszélyes betegség, ugylátszik városunkat sem kíméli meg, miért is kötelességemnek tartom a lakosság figyelmét a legnagyobb óvatosságra és az újra oltásra felhívni.

Dr. Wolf Kálmán
tiszti főorvos.

Hírek.

Dr. Haynald Lajos biboros érsekünk a szabadkai kath. legényegyesületnek, a nevével díszített zászlószeg megváltása címén, 100 frtot adományozott.

Vojnics Nándor szabadkai főgymnasiumi tanár nyugdíjba lépett.

Igazságügyminiszteri köszönet. Fabinyi Teofil m. kir. igazságügyminiszter Szabadka város törvényhatóságához a következő leiratot intézte: A legmelegebb köszönettel vettem a város közönségének folyó évi június hó 26. és 27-én tartott közgyűlésből hoztam intézett beces iratát, melyben igazságügyminiszterre történt legkegyelmesebb kinevezetésem alkalmából jó kívánatainak és személyem iránt érzett bizalmának ékes és engem fölöttébb megtisztelő kifejezést adni szives volt. Fogadja a város közönsége irányomban tanusított ezen szives figyelméért mélyen érzett hálámát és legyen szabad egyuttal arra felkérnem, hogy közös szent ügyünket igazságügyi állapotaink javítására és fejlesztésére irányzott ószinte törekvéseimet jóakaratu támogatásában részesíteni méltóztassék. Hazafiui üdvözlettel Budapest, 1886. június 30. Fabinyi Teofil.

Életmentő katonatiszt. Bajai születésű Ernst Irén nevű hajadon mult szombaton este Budapestben a budai csolnákázó egyesület épülete mellett a Dunába esett. A parton sétáló Patricska Zsigmond, Rodich-ezredbeli hadnagy odakiáltott a leánynak, hogy kapaszkodjék a lépcsőbe, de az elvesztette a lélekjeletét s nem követte a tanácsot. Erre a hadnagy hirtelen a vízbe ugrott, de a magával tehetetlen leány majdnem őt is víz alá merítette s csak nagy nehezen sikerült a derék életmentőnek a szegény leányt partra vinni.

Értesítés. Az újvidéki királyi kath. magyar főgymnasium tápintézetébe a felvétel a jövő 1886/7. tanévre a következőleg történik. A tápintézetbe felvételnek az újvidéki kir. kath. magyar főgymnasiumba járó nyilvános tanulók vallás és nemzetiség különbség nélkül. A felvétel iránt az illetők szülői, vagy azok helyettesei a felvételt kívánó ifjú iskolai bizonyítványának és keresztelőlevelének csatolása mellett, a főgymnasium igazgatójánál július hó 30-ik napjáig irásban tartoznak jelentkezni. Az igazgató a jelentkezetteket a felvételre nézve augusztus hó 5-éig irásban értesíti. A tápintézet havi díj a jövő tanévre is 11 frtban állapítatik meg, mely 2—2 óra előre fizetendő; ezen felül a lakásdíj, fűtést, mosást, világítást és tisztogatást is oda számítva, havonként 6 frt. Az ifjúsági „Segély-alap” állásához képest néhány szegény, de jeles és jó előmenetelű, példás magaviseletű ifjú a jövő tanévben is részesíttetni fog a havi díj felének, vagy negyedének elengedésében. A kik ily kedvezményes helyekre óhajtanak felvételt: iskolai és szegénységi bizonyítvánnyal ellátott kérvényeiket a főgymnasium igazgatójánál szintén július hó 30-ik napjáig adják be. Később érkező jelentkezések és kérvények figyelembe nem vétethetnek. A szülők tájékozása végett végül megjegyeztetik, hogy a nevendékek a városi zeneiskolában havi 3 frt díjért zongorán és hegedűn alapos oktatást nyerhetnek. Kelt Újvidéken, 1886. június 28. án. Frankl István, igazgató.

Kuláról írják: Nagyságos Schmausz Endre alispán ur f. évi június 30-án másodmagával Kulára érkezett. Itt és a környéken három napot töltött; nevezetesen a Cservenka, Kula és Új Verbász, valamint Keresztur községeknél a telecskai fensik és a Ferencsatorna közzé eső határrezseinek és a belvízeknek levezetése és szabályozása tárgyában az illető községi elöljárókkal és érdekeltekkel tárgyalásokat ejtett meg. Ezenkívül július 2-án a kulai szolgabírói hivatalt hivatalos vizsgálat alá vette. Július 3-án késő délután távozott az alispán ur körünkből vissza székhelyére.

Halálozás. Szabadkán Markovits Istvánné szül. Milassin Mária 64 éves korában június hó 28-án elhunyt.

Baján Feresák József rémi illetőségű kocsis a napokban befelelt a Sugovicába.

Névváltoztatás. Löwy Jenő topolyai illetőségű, ugyanottani lakos, vezetéknevét Lévai-ra magyarosította.

Az adai m. kir. földműves-iskola nevéndékei által f. é. június hó 27-én az iskolai könyvtár javára rendezett nyári táncmulat-ág alkalmával felüliztek: Vojnics Máté Zobnatica, Opitz Sándor Ada, Mátity István Ada, Odabasits póstafőnök Ada 2-2 frt, özv. Kerítés Istvánné Mohol 1 frt 50 kr, Vuits Márkó Ada 1 frt 40 kr, Brankovits János Mohol 1 frt 40 kr, Szabó István Ada 1 frt, Pavlovits Momir Ada 80 kr, özv. Egész Istvánné Ada 70 kr, Barys Miklós Zenta 50 kr, Gyetvay Béla Ada 50 kr, id. Tripolszky László Ada 50 kr, Sunk Antal Ada 50 kr, Váally Károly Ada 50 kr, Nagy Pál Ada 50 kr, Karakasevits Simon Mohol 50 kr, N. N. Ada 40 kr, N. N. Zombor 40 kr, Jeney József Zombor 40 kr, Baumann Frigyes Ada 40 kr, Perlesz Bertalan Ada 40 kr, Bizony Sándor T. Becse 40 kr, Nikolejovits Pláton Mohol 40 kr, Schröder István T. Becse 40 kr, Szávin György Ada 40 kr, N. N. 40 kr, N. N. 40 kr, Berger Adolf Ada 40 kr, Bizony Ferenc T. Becse 40 kr, Adler Ignác Ada 40 kr, Offner Adolf Ada 40 kr, Kelemen Jánosné Ada 40 kr, dr. H-rozsl Fülöp Ada 40 kr, összesen 25 frt 10 kr. A jótékonyok érdekében tett felülizetéseikért fogadják a nemes adakozók hála-köszönetüket. Agócs Vendel pénztáros. Danyerszky Ernő ellenőr.

Küta esett. Matarits Iván helybeli lakos udvarában a napokban egy 7 éves leánya vizmerítés közben beleesett a küta. A leányt sikerült még élve kimenteni.

Ritka kort ért házaspár. Folyó évi június hó 29-én s folyó hó 1-én kísérté Dux Károly Hód-ság község érdemű jegyzője örök nyugalom helyére felejtelen szülőit Torzsán. Édes anyja született Bovits Katalin ugyanis f. évi június hó 28-án, atya pedig, idős Dux Károly, 30-án halt meg Mindketten 1806. évben születtek és 57 évet éltek boldog házasságban. A szép kort élt Dux Károly ez előtt 25 évvel volt Hód-ság község közkeveltségű jegyzője s nyugalomba lépése után Torzsára ment, legifjabb leányához Dux férjezett Duptza Bertához, hol hátralevő napjait köz-tiszteletben töltötte. A keresztény s honfői erényekkel tündöklött házaspárt gyászolja 3 gyermeke u. m. Dux Károly Hód-ságban, Dux Karolin férjezett Oltványi Györgyné Bácsban és Dux Berta férjezett Duptza Istvánné Torzsán. 12 unoka és 9 dédunoka s iratja bennük nagy, illetőleg dédszülőit. A gyász szertartást Kalmár György kucurai r. kath. helyettes lelkész végezte. Torzsa intelligenciája, a község érdemes elöljárói s nagyszámu nép kísérté nyugalom helyére, kiknek azért e helyen is forró köszönetet mond a gyászoló család. A boldogultak lelki enyhültségért f. hó 7-én fogják a gyászmisét megtartani Hód-ságban.

A bács-kulai r. kath. tanító-egylet f. évi június hó 30-án tartotta választmányi ülését Hód-ságban. Határozatba ment, miszerint ez évi rendes közgyűlést ismét augusztus hó 25-én nagyevü bi-boros főpásztoroknak dícső névnappal fogja megtartani. Ezen a közgyűlésen tanügyi kérdéseken kívül a bács-kulai tanító egylet takarékmagtárának alapszabályai is a megvitatás tárgyát képezdnek.

Törvénykezési szünet. A szabadkai királyi törvényszéknél a törvénykezési szünet alatt Bíró Antal kir. törvényszéki elnökön kívül a szüneti tanács tagjai: Baky Gedeon, Crainiceanu Mihály és Szondy Mátyás kir. törvényszéki bírák. A szabadkai királyi járásbírósnál pedig a szünet alatt július hóban Eidenmüller Adám, augusztus hóban pedig dr. Stipl Károly kir. aljárásbírák fognak mint szüneti bírák működni.

Milyen idő lesz ezen a héten? A budapesti központi időjelző állomás jóslata szerint erre a hétre nagyjából esendesebb, szárazabb, meleg időt várhatni, mely csak a hét elején és vége felé lesz részben szórnyos esőkkel, itt-ott zivatarral változva, kissé hűvösebb.

Szabadka város törvényhatóságának június 30-án tartott közgyűlésében Mamusits Mátyás plébános indítványára husz szótöbbséggel határozatképen kimondta, hogy jövőre a templomban csakis róm. kath. vallású zenészek játszhatnak a z-nekarban. Több városi képviselő ellenezte az indítványt, de a többség elfogadta.

Behívások a m. kir. honvédség őszi fegyvergyakorlataira. A szabadságot állományu legénységnek a folyó évi őszi fegyvergyakorlatokhoz való beidézése néve a honvédelmi miniszter a következőket rendelte el: Behívandók lesznek: A) A gyalogságnál: 1. Az 1884., 1883., 1881. és 1879-ik évi legénységet legénység; továbbá mindazok, a kik a múlt évben a gyakorlatokra kötelesek lévén, azok alól bármely okból a gyakorlatra való kötelezettség fentartása mellett, felmentve lettek. 2. A 2-ik, 17-ik, 21-ik, 22-ik és 23-ik feldandárok, az 1885-ik év végével a közös hadsereg tartalékából a honvédséghez áthelyezett s az 1873-ik évi törvények 1. §-a értelmében, egy fegyvergyakorlaton részt venni köteles legénység, azonban csak oly számban, hogy az említett feldandárok kötelekébe tartozó zászlóaljok létszáma egyenkint lehetőleg 400 főre kiegészíthessék.

Zentán Szeles Antalt a város bikája a napokban életveszélyesen megsebesítette.

Jankováról írják: Június hó 29-én tárgyalta a helybeli r. k. iskolaszék a megyei közigazg. bizottság ama határozatát, melynek értelmében, az iskolák túlnépessége miatt, két osztály felállítására meg-hagyatik olyformán, hogy azokban a tanítás szert. I-én, tehát már a jövő tanévben, megkezdődjék. Mintán a szokásos „községünk szorult anyagi helyzete, a temérdek adó stb.” elhangzott, az elnök a gyermek-sokaságának osztályonkénti számával — 150-200 — meggyőzte őket a nagyon is indokolt meghagyással s elhatározattal egy apáca-nénike hozatala. — Június 30-án komédiások szálltak meg falunkat s a piactér pergással és trombitaharsogással a közönséget. Hanem ennek a mulatságnak szomorú végét érték Balogh Mihály (váci) és Barta felelős örök. Ezeket előadás után — valószínűleg párszor kérekerített lökötk — lesből félholtra verték. Testükön több kérszúrást is találtak. Eletben maradásukhoz kevés a remény. A tettesek ez ideig ismeretlenek.

Magánhajók forgalma megyénkben. Budapestre érkezett: Lelbach A. Herkulése Cerven-

káról 4000 mm. buzával saját magának, Fernbach Antal Bácskaja Verbászról 4300 mm. tengerivel saját magának, Feld E. és társa 2-ik sz. uszálya Petrovácról 363 mm. buzával, 516 mm. árpával és 1198 mm. tengerivel Feld E. és társnak. Györbe átszállított: Fuchs György Irmája Cservenkáról 2900 mm. zabbal saját magának, Danyerszky L. Szt.-Györgye C-ébről 1800 mm. buzával és 2200 mm. tengerivel saját magának Popper Armin és fia Idája Ó-Becséről 2998 mm. buzával, Weisz és Feld Danája Ujvidékről 2324 mm. tengerivel, Popper Armin és fia 2000 mm. tengerivel és Sparing Pál Jankája Adáról 1721 mm. buzával és 494 mm. zabbal Schlesinger és Polakovicsnak; Zimmermann M. Danája Ujvidékről 2924 mm. tengerivel Russo I. és fia 4000 mm. tengerivel és Weisz 4. sz. uszálya Palánkáról 1857 mm. buzával Schreiber I. és fia 4000 mm. tengerivel és Weisz S. és M. Ilonkája Adáról 315 mm. buzával és 1995 mm. tengerivel Popper Áronnak; Danyerszky L. Montenegro és Cernabaraja Szt.-Tamásról 4650 mm. buzával és 3600 mm. tengerivel saját magának; Roszmayer Ferenc Teresije Kuláról 580 mm. zabbal és 1930 mm. tengerivel Freund Armin és fia 4000 mm. tengerivel, társ. 23. sz. uszálya Adáról 1571 mm. buzával és 1900 mm. tengerivel Keppich Illésnek; Danyerszky L. Alexanderje és Per-sidája Szt.-Tamásról 3950 mm. tengerivel és 2500 mm. zabbal saját magának.

1500 kilométert vasparipán. Zorkóczy Lajos, az „Ujvidéki kerékpár-egyesület” titkára, a napokban vasparipán elindult Budapestre, honnan július 2-án Miskolcra rándult s utját folytatva Kaszára majd Eperjesre, innen a Poprád és Vág völgyén Zsolnára megy. A jablonkai szoroson át Teschent, Olmüct s Brünt érintve Bácsba, innen Grácsba rándul, honnan Szombathelyen, Pápan és Székesfehérváron át tér vissza Budapestre. E körút mintegy 1500 kilométert tesz ki s Zorkóczy naponként 100 kilométert szándékozik haladni.

Nemzetközi táviródíjak. A berlini nemzetközi távirókongresszuson Európára megállapított leg-újabb táviró tarifa a következő: Ha a távirat rendeltetési helye 1. Az osztrák-magyar monarchia bármely állomása, kivéve, ha a táviratot valamely állami táviró állomás székelyén levő vasuti távirónál adják föl, a mely esetben minden szó után még egy krajcár pótdíj fizetendő alapdíj 24, szódij 02-2. Belgium alapdíj 30, szódij 11-3. Bosznia-Hercegovina alapdíj 30, szódij 04-4. Bulgária alapdíj 30, szódij 09-5. Dánia alapdíj 30, szódij 11-6. Franciaország és Korzika alapdíj 30, szódij 10-7. Gibraltár alapdíj 30, szódij 17-8. Görögország (Szaráz föld és Porosz szigetek alapdíj 30, szódij 21, a többi szigetek) alapdíj 30, szódij 22-9. Helgoland alapdíj 30, szódij 13-10. Luxemburg alapdíj 30, szódij 11-11. Malta alapdíj 30, szódij 19-12. Montenegró alapdíj 30, szódij 04-13. Nagy Brittanía és a La Manche szigetek alapdíj 30, szódij 20-14. Német-Alföld (Hollandia) alapdíj 30, szódij 11-15. Németország alapdíj 30, szódij 4-16. Norvégia alapdíj 30, szódij 16-17. Olaszország a határszéli díj-öven alapdíj 30, szódij 4-18. Oroszország a határszéli díj-öven kívül alapdíj 30, szódij 8-18. Oroszország (európai Oroszország és Kankázus) alapdíj 30, szódij 14-19. Portugal alapdíj 30, szódij 17-20. Románia alapdíj 30, szódij 6-21. Spanyolország alapdíj 30, szódij 14-22. Svájc alapdíj 30, szódij 4-23. Svédsország alapdíj 30, szódij 12-24. Szerbia alapdíj 40, szódij 7-25. Törökország (európai rész) alapdíj 30, szódij 14.

Uj nősülési szabályzat. A új nősülési szabályzat a közös hadsereg számára már teljesen elkészült. Az új szabályzat leglényesebb részeitől a következő, teljesen hiteles adatokat közölhetjük: Mig eddig a biztosíték az ez-destől kezdve lefelé az összes tiszti rangfokozatokra néve 12,000 frt, és ha a nősülendő 30. életévét még el nem érte 24,000 frt volt, a jövőben egészen a nősülendő rangjától fog a biztosíték nagysága függővé tétetni. Ez pedig a hadnagytól és főhadnagytól évenként 1000 frt, a századostól 800 frt, az őrnagytól alezredestől 600 frt magán-jövedelem kimutatása követeltetik. Ez 20,000 illetve 16,000 és 12,000 frt töké 5 százalékos kamatoztatásának felel meg. Ha a nősülendő még nem lépte túl 30-ik életévét, az illető magánjövdelem nagysága még 50 százalékkal emelendő s így a biztosítandó töké 30,000 illetve 24,000 és 18,000 frtra rug. Ezredeseknek és tábornokoknak nem kellett biztosítékot tenniük. A tábornoktól ezt ma sem követelik, míg az ezredesekkel a többi tisztekhez hasonlóan bánik el a mostani szabályzat. További lényeges pontja az új szabályzatnak az a határozat, hogy az oly tisztek menyasszonyainak, kik 60-ik életévüket már túlhaladták, reverzálist kell kiállítaniok, hogy a nyugdíjról lemondanak. A nős tisztek számát illetőleg az új szabályzat sokkal szabadlelvőbb, mint a régi, minthogy most e szám általában a tisztikar állományának egy negyedrészére kiterjedhet, míg eddig egy hatodrészébe volt megzabva. Az ezredesek, kik korábban a létszámhoz számítottak, most kivételnek innen s a létszámhoz az ezredesektől lefelé számítottak. A nős ezredesek és tábornokok száma semmi korlátozásnak nincs alávetve és csupán 3 Felsőge határozatától függ.

Szakképzett gépészek a csépléshez. A budapesti és vidéki mezőgazdasági és általános gépkezelők egylete, a közlegő cséplési évad alkalmából felkéri a hazai gazdaközönséget, hogy tapasztalt és szakképzett gépészek felfogadása iránt az egyesülethez (vadász-utca 15. sz. földszint 2. ajtó) forduljanak. Az egyesület minden néven nevezendő stabil gépek kezeléséhez szükséges gépészekkel is rendelkezik s az elhelyezéseket minden díj nélkül eszközli. Bővebb felvilágosítással ugyanott az egyesületi titkár szívesen szolgál.

Baja város törvényhatósága közhírré teszi, hogy a Pádai Antal napon (jun. 13.) a vodicaí kisasszony napon (szeptember 8.) tartatni szokott búcsúk általánosan forgalmi jelleggel bírnak, tehát ezeken nem bajai kereskedők is elarusíthatják árúikat. Ellenben Péter és Pál (jun. 29.) Portiunkula napi (aug. 2.) Rókus napi (augusztus 16.) vodicaí Nagy boldogasszony napi búcsúk, nem általános forgalmi jellegűek és így azokon csak bajai kereskedők árulhatják cikkeiket.

Beküldött. A nemes-militiási utcában a Darázsfi-tele korcsma körül még mindig az a kellemetlen bűz terjed el az egész utcában, mely a disznó hizlal-

dákból szivárog ki. Ugy látszik, hogy a rendőrség ezt nem akarja szives tudomásul venni és nem bánja, ha a kolera mindjárt a nemes-militiási utcában kezdődik is. Talán mégis lehetne ez ellen valamit tenni? Egy nemes-militiási utcai lakos.

A gör. kel. klerus dotációjának kérdése. A gör. kel. klerus dotációjának kérdése élénken foglalkoztatja szerb nemzetiségű honfitársainkat s az egyházi congressus tizenötös bizottságának erre vonatkozó javaslata tüzetes megvitatás tárgyát képezi a szerb lapokban. A tizenötös bizottság indítványa értelmében, a papság dotatiója a jövőben a házaspárok száma szerint — páronként két frtot számítva — volna megállapítandó. A bizottsági javaslat elfogadása által a parochialis papság érdekei érzékenyen sértenének. Mert a karlovici érsekség 139 lelkésze jelenleg összesen 74,200 forintnyi fizetést húz; az egyházkerület 30,934 házaspár után fizet; e szám alapján a papságnak csak 61,868 frtot, tehát az eddiginél 13,332 frttal kevesebbet fizetne. A bizottság javaslatának elfogadása esetében minden egyes lelkész fizetéséből 100 frt ha zatnék el.

Adományozás. A zombori alsófoku ipar-és kereskedelmi iskola kézimunka kiállításának alkalmából az iparos tanulók jutalmazására eddig a következők voltak szivesek adakozni: Schaffner József 10 frtot, Szakácsy Ferenc 1 drb ezüst koronás tallért, Heindlhofer R. 1 drb ezüst tallért s 1/4 dollárt ezüstben. Fogadják a nemeskeblű adományozók az igazgatóság köszönetét.

Hirdetmény. Az 1876. évi XVIII. t. c. 2. §-ának rendelkezése folytán Bács-Bodrogh megye központi választmánya részéről ezennél közhírré tétetik: miszerint ezen megye összes országgyűlési képviselő választóinak ideiglenes névjegyzéke a központi választmány székelyén Zomborban a megyei palota nagytermében, az egyes községek választóinak ideiglenes névjegyzéke pedig az illető községben a község házában, Vajszka Bogyán körjegyzőséget képező községekre néve pedig a körjegyzőség székelyén, Vajszka, folyó évi július hó 5-ik napjától bezárólag ugyanazon hó 25-ik napjáig mindenki által megtekinthető végett közszemlére ki lesz téve; továbbá, hogy az 1874. évi XXXIII. t. c. 44. §-a értelmében az ideiglenes névjegyzék ellen saját személyét illetőleg bárki felszólalhat és mindenkinek jogában áll, azon választókerületben, melyhez tartozó, valamely község névjegyzékébe felvétel, bármely jogtalan felvételt vagy kihagyás miatt a névjegyzék ellen ugyancsak folyó évi július hó 5-től bezárólag ugyanezen hó 15-ig Bács-Bodrogh megye központi választmányához írásban intézendő és azon község elöljáróságánál, — Vajszka-Bogyán községekre néve a körjegyzőnél — benyújtandó felszólalással élni, melynek névjegyzék ellen a felszólalás intéztetik. A választási törvény 45-ik §-a értelmében mindenkinek a községi elöljáróságánál, illetőleg a vajszkai körjegyzőnél benyújtott felszólalásokat megtekinteni jogában állván, ugyanazokora folyó évi július hó 16-tól bezárólag ugyanezen hó 25-ig mindenkinek, ki felszólalni jogosítva van s azon község elöljáróságánál, melynél a felszólalás benyújtott, ezen felszólalásokra vonatkozó észrevételeit Bács-Bodrogh megye központi választmányához intézve nyújthatja be. Az ezen záros határidők alatt netalán benyújtott felszólalások, ugy az ezekre tett észrevételek felett Bács-Bodrogh megye központi választmánya az 1874. évi XXXIII. t. c. 43. §-a szerint f. évi szeptember hó 1-től ugyanezen hó 20-ig hozandja meg határozatát és azokat a most idézett törvény 49. §-ának rendelkezéséhez képest f. évi szeptember 20-tól ugyanezen hó 30-ig bezárólag közszemlére a megyei palota nagytermében kiteendő. Az ezen határozatok ellen netalán beadvandó és a m. kir. kuriához írásban intézendő fel-bevezések Bács-Bodrogh megye alispánjánál, mint a központi választmányának törvény szerinti elnökénél, a határozatok kitételét, illetőleg kézbesítését követő 10 nap alatt nyújthatók be. Bács-Bodrogh megye központi választmányának Zomborban, 1886. évi július hó 2-án tartott üléséből. Karácson Gyula s. k., mint a központi választmány helyettes elnöke. Hauke Imre s. k., mint a központi választmány jegyzője.

Gyászhir. Alföldy Gyula elhunytáról — kinek halálát mult számunkban közöltük — a család által kiadott gyászjelentés a következőleg hangzik: Sztrilich szül. Alföldy Anna és férje Sztrilich Gyula, ugy gyermekeik: Szemző-Sztrilich Izabella, Körmendy-Sztrilich Mariska, József, Antal és Zsigmond, Alföldy József és neje szül. Alföldy Julianna s gyermekeik: Juliska, Arpad és Berta, Alföldy Gedeon és neje sz. Falcione Mariska s gyermekük Flóra, Alföldy Mária férj. Sztipits Istvánné a maguk, ugy számos rokonai és barátai nevében megtört szívvel tudják felejtethetlen jó testvérük, sógoruk, illetve nagybátyjuk nemes-militiási Alföldy Gyula közbirtokosnak rövid szenvedés után m. hó 30-án reggeli 5 órakor, életének 49 évében bekövetkezett gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei m. hó 30-án délutáni 6 órakor fognak saját lakásán, a r. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni s beszentelés után Ns-Militiásra kiszállíttatni; lelke üdvéért a szentmise a nemes militiási róm. kath. templomban f. évi július hó 1-én délelőtti 10 órakor fog az Urnak bemutatatni s ez után hült tetemei az ottani családi sírboltban örök nyugalomra elhelyeztetni. Apatin, 1886. évi június hó 30-án. Béke hamvaira!

Menetrend. A személyszállító gőzökök menetrendje 1886. évi március hó 15-től kezdve továbbá intézkedésig. Felfelé: Bezdánból Budapestre és Bécsbe naponta 9 órakor este. Lefelé: Bezdánból Zimony-Nándorfehérvárra naponta 9 órakor reggel. Bezdánból Orsova és Galacig: szerdán, pénteken és vasárnapon 9 órakor reggel. Bezdánból Titel-Szegedre: szerdán és szombaton 9 órakor reggel. Bezdánban, 1886. március 14-én. Az ügynökség.

Irodalom.

Fölvívás előfizetésre. A magyarországi szabad hajduk története, írta Dudás Gyula jeles munkatársunk. Hazai történetírásunk egyes monografiákban még sokkal szegényebb, sem hogy nagy mérvben kívánatos ne volna a magyar nemzet multjában szereplő s az eseményekre döntő befolyást gyakorló tényezők.

y a rendőrség és nem bánja, tóban kezdő-alamit tenni?
ának kér- rdése élénken rsainkat s az k erre vonat- k képezi a tíványa értel- házaspárok nitva — volna ogadása által sértetének. lenleg össze- gyházkerület an a papság- 13.332 frttal k elfogadása 100 frt hu
oku ipar- és alkalmából következők sef 10 frtot, ért. Heindl- istben. Fog- gatóság kö-
II. t. e. 2. megye köz- ré tétetik: i képviselő zponiti vá- yei palota nak ideig- a község épező köz- én. Vajsz- ag ugyan- ekinthetés , hogy az az ideigle- leg bárki választó- névjegy- vagy ki- folyó évi ig Bács- ásbán in- Vajszka- benyuj- ke ellen ny 45 ik óságnál, elszólam- ra folyó ig min- tég elít- t, ezen bodrogh nyjthatja nyjtított k felett 1874. nber hó rozatait rendel- renezen a nagy- netalan ndól fe- mint a ökenél, követo megye július , mint e Imre
kinek által Sztri- , ugy endy- lföldy ekeik : je sz. Mária ik és etlen iticsi an m. bekö- temei n, a s be- idve- blom- g az tani Apa-
net- in- sbe ony- onból on 9 és cius
sz- ka- ban ki- eplő zök.

nek alapos kutatások s egykorú kúfók nyomán való méltatása. A magyarországi szabad hajdukat is oly tényezőnek ismeri a történelem, mely hazánknak, főleg a XVI. és XVII. századbeli multjában kiválólag nagy szereppel bírt s mely honi történetirodalmunkban kellőleg méltatva mindaddig nem volt. A szabad hajdukat szereplésének egy önálló monográfiában való feldolgozása tehát nemcsak a nemzeti multunk iránt érdeklődő közönségre nézve lehet örvendetes, hanem az a történeti szakirodalomra nézve is nyereségnek tekintendő. A mű 10—12 nyomtatott ivre terjedő 8-adrét alakban, csinos kiállításban, legkésőbb f. évi szeptember hónapban fog megjelenni. Előfizetési ára 1 frt 20 kr. Gyűjtőknek minden tíz példányt a mi egy tiszteletpéldánnyal szolgál. Vállalatomat a m. t. közön-ég becses pártfogásába ajánlva, vagyok tisztelettel Aigner Lajos könyvkiadó és könyvkereskedő (Budapest, váci-utca 1. sz.).

Megjelent és beküldetett „Garay János összes művei” nek 4—6. folytatásos füzetek. Egy füzet ára 35 kr. Kapható Méhner Vilmos könyvkiadónál Budapesten.

Az iparos tanulók kiállítása.

A zombori ipar- s kereskedelmi iskola tanulóinak kiállítása fényesen sikerült. A kiállító tanulóknak s a rendezőségnek fáradságát a közönség legélénkebb érdeklődése jutalmazta.

A kiállítás megnyitó ünnepe s a kiállítási helyiségek leírását a következőkben adjuk:

Vasárnap reggel 8 órakor gyűltek össze a rendezőség s a tanuló ifjúság; 3/4 9 órakor Bittermann Nándor ur vezetésével a háromtagú küldöttség indult Mihályi János megyei főügyész urért, mint az ipar- s kereskedelmi iskolai bizottság, s így kiállításunknak is elnökeért, a kit 9 órakor az ipar- s kereskedelmi iskola igazgatója — a rendezőség s a tanuló ifjúság élén — üdvözölték, kérte a kiállítás helyiségeinek megnyitására. E percben Hoffeneder Ferenc tanuló egy igen díszes selyem párnán átnyújtotta a kiállítási nagyterem aranyos kulcsát, mit az elnök lelkes szavakkal vett át s a kiállítás nagytermét fölnyitván, a rendezőség élén belépett a kiállítás nagytermébe.

A kiállítás minden részében teljesen készen állott s egészen betöltötte a városháza nagytermét, valamint az ezzel kapcsolatos két fülkét. A falak gazdagon s a legjobb ízléssel vannak zöld gallyakkal s színes lemezpapíron ügyesen csoportosított iparjelvényekkel díszítve. A főbejáróval szemben egy díszes korona s alatta Steiner festész által igen csinosan készített jelszó „Iparban a jövőnk!” áll.

A terem déli részén egy nagyobb emelvény lett felállítva, a melyen a közönség helyezkedett el; az itt levő nagy ajtó mellett a király és a királyné díszesen megkoszorúzott arcképe, az ajtó felett pedig Magyarország koronás címere — gazdag díszítések között — foglalnak helyet. A falak — Schärer, Tápay és Göszl urak szíveségéből — olajfestményekkel s tükörökkel vannak igen ügyesen díszítve; a terem északi falán van a trónörökös és a trónörökösné koszorúzott arcképe. — A terem közepét egy Hoffeneder ur által készített s igen szép tyilimekkel díszített körülő, s egyéb Goeser ur által összeállított s meglepő szépségű virágcsoportozat tölti ki.

A tárgyak a nagyterem falai körül vannak szakkonként ügyesen csoportosítva. E tárgyakról majd csak a július 8-án megtartandó bírálat után fogunk részletesebben szólni, de már most is a legnagyobb elismerésünkre adhatunk kifejezést a kiállítottak fölött. S nem habozunk kijelenteni, hogy oly sok szép, jól készített s ügyesen összeállított tárgyat láttunk, hogy csakis a rendkívül nagy ellenőrzés, a mely alatt a tárgyak készültek, hitelti el velünk, hogy valóban a tanulók kiállításával állunk szemközt. Helyeselnünk kell a rendezők tapintatos eljárását, hogy a sok ügyes s valóban sokat mutató tárgy mellett, a kezdők egyszerűbb műveit is fölvevették.

A nagy teremből két fülkébe léphetünk be; a főajtóval szemben levő fülkét Hoffeneder Ferenc tanuló saját készítményeivel gyönyörűen burtozta be, míg az e mellett levő nagyobb fülkét a kereskedő tanulók meglepő szépségű kirakatai s könyvviteltani munkái töltik be. Itt vannak elhelyezve az iparos tanulók rajzmunkái is, a melyek nem egy látogató ajkáról csaltak ki csodálkozó hangokat.

Térjünk át már most az ünnepély további folyamára.

Pontban 10 órakor — mozsarak durrogása mellett — vezette be a meghívásban eljáró küldöttség s a rendezőség méltóságos Sándor Béla urat, Bács-Bodrogh s Zombor főispánját, a kinek társaságában láttuk a megyei alispánt, Zombor sz. kir. város polgármesterét a zombori kir. törvényszék elnökét, a tanfelügyelőt, az 5. honvédszászlóalj parancsnokát, a takarékpénztár igazgatóját s még igen sok előkelőséget. A nagy közönség, a melyben örömmel láttuk legelőkelőbb hölgyeinket is, a termet zsuffolásig megtöltötte s a főispán urat belépésekor élénken megjelenezte.

A mozsarzás megszüntével az iparos-tanulók meglepő szabotossággal énekeltek el Kölcsey Hymnusát, mire Hoffeneder Ferenc III. oszt. iparostanuló viharos tetszés nyilvánítások mellett a következő üdvözlő beszédet tartotta:

„Mélyen tisztelt elnök ur!
Nagyérdemű közönség!

Felvirradt a várva várt nap, a melyen fáradságunk, munkásságunk első gyümölcsét e nemes város közönségének bemutatthatjuk.

Öröm és hála emeli ez órában keblünket! Öröm, mert egy oly munkát mutathatunk be, a mely a közönségesebből eltérve, bennünk a nemes versenyt élesíti, izlésünket fejleszti s a szép és jó iránti lelkesedést fokozza! De az öröm mellett nem kisebb a hála érzete, a melyet számtalan jötevőnk iránt érzünk. Hála és köszönet e nemes város polgárainak, a kik kiemeltek bennünket mostoha helyzetünkéből, mert bár nagy áldozatokkal, megnyitották előttünk is a tudomány s az ismeretek szent csarnokát s ez úton

megteremtették kiállításunkat! Hála és köszönet az ipar- s kereskedelmi iskolai bizottság fáradságát nem ismerő, önzetelen elnökének s igen tisztelt tagjainak! Hála és köszönet kedves tanítóinknak, a kik bennünk a hazaszeretet élesztése mellett utat jelöltek ki, a melyen haladva hazánknak értelmes, munkás polgárai lehetünk! Hála és köszönet szeretett főnökeinknek, a kiknek utmutatása s jóakaró támogatása mellett sikerült e tárgyakat létrehozni.

Gyenge a szavam, de erős akkor, midőn mindannyiunk nevében itt e helyen fogadom, hogy míg szívünk dobogni fog, addig ez irányban, a szép, jó és nemes művelésében haladni meg nem szününk! Erős akkor, midőn ünnepélyesen kijelentem, hogy csak addig éljünk, a meddig munkánk által a hazának, az emberiségnek élhetünk!

Midőn ezek után a nagyérdemű közönség élénk érdeklődését ifjúságunk nevében hálás szívvel köszönöm meg, mely tisztelettel kérem tekintetes főügyész urat, mint az ipar- s kereskedelmi iskolai bizottság elnökét, hogy a zombori ipar- s kereskedelmi iskola munka-kiállítását kegyesen megnyitni méltóztatnék!

A hatás oly nagy volt, hogy nem egy hallgató szemében lehetett látni örömkönyveket s a fölhangzott éljezések s tapsok alig akartak véget érni.

E beszédre Mihályi János ur meglehetősen a következő eszmegazdag beszédben válaszolt:

„Mélyen tisztelt közönség!
Kedves tanulók!

Az előttem szóltott kis tanítvány üdvözlő szavai után én is, mint a helybeli ipariskolai bizottságnak ez idő szerinti elnöke, örömmel mondok a mai napot, melyen iparos tanulóink kéziipar munkájukat egy szerény körű kiállításban a nagyközönségnek először bemutatják.

Az új ipartörvény végrehajtására kiadott miniszteri rendeleték értelmében szervezett ipar- és alsófokú kereskedelmi iskolákra nézve évi zárvizsgák vannak rendelve, és e vizsgák alkalmával az iparos tanulók kézimunkája is közzemlére kiteendő.

Az iskolai tanterem azonban, melyben az iparos tanulók szellemi oktatást nyertek, igen kicsiny arra nézve, hogy abban az iparos tanulók kézi munkája kiállítassék, és hogy az iparoktatás iránt érdeklődő nagy közönség az iparos tanulók kézi munkáját figyelemesebben megtekinthesse; ezért lettek tehát ezen iparcikknek a tekintetes városi polgármester ur szíves beleegyezésével e teremben néhány napi közzemlére — közvetlenül az ipariskolai vizsgák előtt — kitéve.

Mélyen tisztelt közönség! Országos és hazafias jelszó már, hogy Magyarországon az ipart fejleszteni és hazai iparunkat pártolni kell.

Az ipar fejlesztésének első feltétele azonban, hogy az iparüzés iránti szeretetet élesztjük, és hogy egy értelmes, művelt, és életerős iparosoztályt teremtünk.

Zombor sz. kir. város közönsége világos tanujelét adta annak, hogy egy életerős iparosoztály megteremtésére, és az iparos tanulók szellemi tehetségeinek fejlesztésére a maga részéről minden lehetőt megtesz. — mert évenként pár ezer forintot ad a város közpénztárából arra, hogy az iparos és kereskedelmi tanulók a szükséges szellemi oktatás-ban is részesülhessenek, — és ki a helybeli ipar- s kereskedelmi iskolában kedden és szerdán megtartandó zárvizsgákon megjeleni szíveskedend, örömmel fogja láthatni a városi képviselőtestület ezen anyagi áldozatkészségének szellemi hatását.

Ezért tehát helyesen cselekedett az előttem szóltott kis tanítvány, midőn a városi törvényhatóság ezen áldozatkészségeért, s az iparos és kereskedelmi tanulók szellemi oktatásáért — az összes tanuló nevében — első sorban a városi törvényhatóságnak mondott köszönetet; e köszönetet én az ipariskolai bizottság nevében is nyilvánítom; e mellett azonban az ipariskolai bizottság nevében az iparos és kereskedelmi tanulókkal együtt a hála elismerésének adok kifejezést az ipariskolai igazgató és tanító uraknak is, kik az ipariskolai oktatást teljesítették, és kiknek az előttem fekvő kézimunka kiállítás létrejöttében is — az illető iparos tanuló mestereivel együtt — nagy érdemük van.

Midőn tehát iparos tanulóinknak ezen előttem fekvő kézimunkák kiállítását az ipariskolai bizottság nevében ezenem megnyitottnak nyilvánítom, és a mélyen tisztelt közönséget az egyes tárgyak szíves megtekintésére felkérem: ezen, az iparos tanulókra nézve oly fontos napon, én is szívükre kötöm az iparos tanulóknak az üdvözlő kis tanítvány által ünnepélyes ígéret gyanánt mondott azon jelét: hogy „addig éljünk, míg becsületes munkánk és köteleseégeink lelkiismeretes teljesítése által a hazának és az emberiségnek élünk.”

Isten éltesse a kis kiállítókat!

A beszéd végzetével felhangzott az iparos tanuló kedves dallamu Serkentő dala s e megnyitó ünnep befejezést nyert.

Azok, a kik ez ünnepélyen jelen voltak, sokáig, nagyon sokáig nem fogják azt feledni. Ez volt az iparos kereskedő tanulók első nyilvános örömmünnepe. Az előkelő vendégek s a díszes közönség ezután — a rendezők kalauzálása mellett — megtekintették a kiállítás minden tárgyát, a legmelegebb érdeklődéssel kezdődösködtek a kiállítás részletei felől, s a kis kiállítókat legbarátságosabb megközelítésekkel méltatták. Ezután teljes elismerésük nyilvánítása mellett hagyták el a kiállítás helyiségeit.

A kiállítás helyiségei folyton el vannak lépve látogatókkal, kiknek száma megközelíti az öt-hatszázat. A bevétel, amely a kiskiállítók jutalmazására lesz fordítva, eddig megközelíti a 160 forintot; a kiállítás csütörtökig lesz nyitva.

Ujvidék, 1886. július 4.

A sok éljenek, melyekkel szeretett apát-plébánosunk kísértetett, midőn a vaspályával töltünk búcsút véve, Kalocsára ment, még mindig fülemben hangzanak. Távozása előtt csaknem minden testület zajos tüntetések által sietett a kedves távozonak bemutatni, hogy mennyire becsülik, mennyire szeretik s mennyire sajnálkoznak távozásán.

Igaz ugyan, hogy míg Bende körünkben élt, dacára kiváló hazafias és polgári, valamint papi eré-

nyeinek, zaklatásoknak, személyes sértegetéseknek, sőt hírlapi hercehurcáknak ki volt téve; mindazáltal ő megmaradt híven rendületlenül álláspontján, melyről őt el nem tántoríthatta sem a vérszomjas omladinista, sem a Canossa felé csúzó újságszerkesztő.

Bende köztünk 17 évig tartózkodott, 17 évig volt pótolhatlan lelképástorunk. Ezen 17 év alatt oly nagy mű et vitt végbe, melyről álmodni sem mert senki: Ujvidéket, az omladina volt fővárosát, megmagyarosította. Ő volt az, ki 1871-ben dr. Mileticsnek a képviselőtestületi ülésen azt mondotta: „Ujvidék Magyarországon fekszik, Ujvidék magyar város leendő!” S midőn erre Miletics híveivel gúnyosan kacagott, azt mondotta: „Meg fogom mutatni, hogy ugy lesz!”

Meg is mutatta, hogy ugy lett. Közhivatalaink magyarok; városi tanácsunkban — mely azelőtt az omladinisták eltartási állomása volt — a magyar hivataloskodás dívik; nép- és középiskoláink magyarok; van magyar hírlapunk; van magyar kaszinóink; de mennyire magyarosodtunk, arról éppen fényes bizonyítványt szolgáltat a mult hó 20-án megtartott „Bende-bankett”.

Összegyűlt ott városunk színe, java, nemzetiség- és valláskülönbség nélkül. A felköszöntők kizárólag magyar nyelven tartottak, német nyelven csakis távozó jubilánsunk, Grossinger és Belohorszky urak beszélték. Az ünnepelt azért beszélt németül, mert nemetajkú híveitől vett búcsút; Grossinger, — ki több magyar derék felköszöntőt mondott — azért beszélt németül is, mert a jelenvolt németek felkérték.

Egész Ujvidék feszült várakozással néz a katolikus hitközség képviselői testületnek választása elé. Ezen testület fogja plébánosunkat választani. Nálunk a r. k. plébános nemcsak a katolicizmus védője és pártolója, hanem a magyar állameszme fentartója, más hitfelekezetekkel szemben a testvéri összetartás zászlósa, a városi képviselőtestületnek tekintélyes tagja. Azért mindenki kíváncsi arra, hogy ki legyen plébános.

Az ujvidéki r. kath. tanítóegylet m. hó 15-én Ujvidéken tartotta évi nagygyűlését, mely tulajdonképp búcsúzás volt Bende Imre elnököt, mint az egyelet alapítóját. A gyűlés megnyitásával Bende, mint az egyelet elnöke, magasztos beszédben búcsút vett a jelenvolt tagoktól, kinek szavaira Egl József futtakai plébános és Fűke Pál palánkai tanító felelték. A gyűlés legérdekesebb tárgya volt Berencz Mihály új futtakai ritka szép tehetségű fiatal tanító előadása, Berencz a mult évben Bende öngyűsága költségén Vácott a siketnémaik intézetében volt, a siketnémaik oktatását el-sajátítandó. Beszámoló jelentése olyannyira érdekes volt, hogy annak 200 példányban való kinyomtatása elhatározott. Ezután Kern Ferenc ó-futtakai tanító ajánlatot tett, az „Országos kath. tanító segélyalap” alapszabályainak némi módosítása iránt, mely módosítások legnagyobb részét elfogadtattak. A tisztújítás, melynek Bende az elnöki székürlélepet, újabb ovációra alkalmat adott; u. i. Fűke Pál palánkai tanító ajánlatára, Bende Imre nagy lelkesedéssel között egyhangulag az egyelet örökös tiszteletbeli elnökévé választott. Az egyelet első elnöke: Kleiner Adolf bukini plébános, másodelnöke Egl József futtakai plébános lett. A többi tisztviselő u. m. alelnök Bachmann Antal ujvidéki, jegyző Kern Ferenc ó-futtakai, pénztárnok Giszter József új futtakai és könyvtárnok Kálnér János ujvidéki tanítók megmaradtak, mint azelőtt. A pénztár állapota itt is igen sanyaru, miután a tagdíjak igen gyéren folynak be.

A gyűlés után összejöttünk Hanslich Károly a „Fehér ökör”-hoz címzett jóhírnevű vendéglőjében köz-ebétre, mely közebb gastronomikus tekintetben minden várakozást fölülmullott. Felköszöntők szellemesebbnél szellemesebbek voltak, s csak este vetett véget a kedélyes együttlétnek.

A helybeli összes iskolákban a vizsgálatok megtartottak, a diákság széjjel oszlott, haza ment, s így városunk utcáin csakis itt-ott pillantunk meg egy-egy ittlakó tanuló. A vizsgálatok minden iskolában kedvező sikerről tanuskodtak s különösen a magyar nyelv tanításában sok eredményt mutattak fel.

A helybeli tűzoltó-egylet alapításának évfordulóját, mint minden évben ugy ez idén is, a futtakai erdőben rengeteg közönség részvétele mellett tartotta meg. Midőn a vidámság tetőpontján állott, egyezre csak megnyitottak a felhők s borzasztó esőt bocsájtottak le a mulatókra, kik csakhamar besiettek a városba. A városban a lövöldében folytatták a mulatságot s csak hétfő reggel vetett véget a dinom-dánomnak.

Daláraink a lefolyt hangverseny és a legközelebb megtartott dalestély fáradaimai után most pihennek, 2 havi szünidőt tartván. Az egyelet alapszabályai a korszellemnek, és a magyar állameszmének megfelelően módosították s jóvá hagyás végett a m. k. belügyminiszteriumhoz felterjesztették. Az egyelet f. évi közgyűlése, ez évben kivételesen, csakis szeptember hó elején fog megtartani.

A napokban a helybeli kir. áll. ipar- és kereskedelmi középiskolában iparostanoncaink munkái és rajzai voltak kiállítva. Az egyes kiállított munkák, iparunk haladásáról tanuskodnak; a művészi rajzok pedig valóban meglepők. A rajzolásban ily nagyszerű eredmény csak ugy volt elérhető, mert Kistner János rajztanár a legnagyobb ügybuzgalommal és odaadásal oktatja az iparostanoncokat a rajzban. Bruck Ferenc, az intézet fáradhatlan, erélyes, lelkes igazgatója összes idejét az intézetnek szentelve, az intézet már oly hírnévre kapott, hogy messze vidékről jönnek tanulók az intézetbe.

A helybeli r. k. képviselőtestület jegyzőjévé Galovics Koszta, a Vorschussverein segédhivatalnok, a Schulverein lelkes zászlósa választott, dacára annak, hogy ezen állásra sok más hazafias egyén is pályázott.

Ujvidéknek most különös nagy szerencséje akadt, hogy a „Neusatzer Zeitung” szerkesztőjének fáradozása folytán helyben „Bürgerclub” név alatt egyelet alakult, melynek tendenciái ép oly homályosak, mint a fentnevezett lapé. Mult vasárnap tartotta meg az egyelet alakuló gyűlését, melyen magyar, szerb és német beszédek tartottak. Majd kissé figyelemmel kísérik ezen egyelet működését.

